

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๓

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (นายมะฮูเซ็น มะฮูยี) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย และตามมาตรา ๒๕๒ กำหนดเวลาให้ยื่นดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
๒. ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
๓. ในกรณีที่ได้ยื่นไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

๔. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากต้องยื่นบัญชีตามข้อ ๒ แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

ในกรณีการยื่นเข้ารับตำแหน่ง สำหรับข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๕๑ (๕) ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จะถือกำหนดเป็นวันใดนั้น ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ ได้บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ นั้นย่อมหมายความว่า โดยหลักแล้วรัฐมนตรีที่มาจากกรแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ย่อมสิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติในบทเฉพาะกาลให้ยังคงความเป็นรัฐมนตรีต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการ

ดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น ต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) นั้น ตามมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการออกจากตำแหน่ง เมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้แต่งตั้งออกจากตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อสภาพของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้แต่งตั้งได้ออกไปตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม และถือเป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ข้าราชการการเมืองดังกล่าวก็ย่อมถือว่าเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เช่นกัน

นายมะฮูเซ็น มะสุยี ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๒๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๐ นายมะฮูเซ็น มะสุยี เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) นายมะฮูเซ็น มะสุยี พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พร้อม พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ผู้แต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง มาตรา ๑๐ (๔) ดังนั้น นายมะฮูเซ็น มะสุยี จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งในกรณีนี้ต้องถือว่าวันเข้ารับตำแหน่งคือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ดังนั้น จะต้องยื่นภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และต้องยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ และต้องยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปีอีกครั้งหนึ่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑

ปรากฏว่า นายมะฮูเซ็น มะสุยี ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของ นายมะฮูเซ็น มะสุยี ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีหนังสือแจ้งให้ทราบและให้ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวรวม ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือที่ ปปช. ๓๗๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่ง นายมะฮูเซ็น มะสุยี ได้ตอบชี้แจงตามหนังสือลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ สรุปความได้ว่าได้จัดทำบัญชีดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และได้จัดส่งทางไปรษณีย์ภัณฑ์ชนิดลงทะเบียนตามหลักฐานการส่งลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ ปพข. ๑๑๘๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ให้นายมะสุเซ็น มะสุยี ส่งสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไปให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง เพราะตรวจสอบแล้วไม่พบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือ ที่ ปพข. ๑๑๘๖ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒

ครั้งที่ ๔ ตามหนังสือ ที่ ปพข. ๐๐๐๒.๑๐/๓๔๐๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยครั้งนี้ขอให้ นายมะสุเซ็น มะสุยี ดำเนินการให้ถูกต้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากพ้นกำหนดดังกล่าวจะถือว่า นายมะสุเซ็น มะสุยี ไม่มีกรณีที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ

ปรากฏว่า นายมะสุเซ็น มะสุยี ไม่ได้ตอบชี้แจงข้อเท็จจริงและไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในคราวประชุมครั้งที่ ๔๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นายมะสุเซ็น มะสุยี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายมะสุเซ็น มะสุยี ผู้ถูกร้อง ยืนยันคำชี้แจงว่าขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สมัย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ มาตลอด แต่ที่ขัดข้องเนื่องจากเอกสาร หรือหนังสือคำชี้แจง หรือบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ได้ส่งทางไปรษณีย์ และไปรษณีย์ภัณฑ์นั้น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้รับไม่ครบ โดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ตามหนังสือที่ ปพข. ๐๐๐๒.๑๐/๓๔๐๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ผู้ถูกร้องจึงได้ส่งบัญชีทรัพย์สินมา เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ หลังจากนั้น ผู้ถูกร้องได้ติดต่อทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่กองสืบสวนสอบสวน ๓ ของผู้ร้องทางเจ้าหน้าที่ตอบว่ายังไม่ได้รับเอกสาร ให้ผู้ถูกร้องทำหนังสืออุทธรณ์ฯ ต่อมาวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงอุทธรณ์คดีของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตลอด และเมื่อผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากผู้ร้องลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องก็ได้ตอบเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่าผู้ถูกร้องได้ส่งบัญชีฯ ไปแล้วทางไปรษณีย์ภัณฑ์และครั้งสุดท้าย ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งอีก ๑ ฉบับ

คือ ฉบับลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แต่หนังสือนี้ถึงมือผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และผู้ถูกร้องได้ตอบรับและส่งให้ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ ตามพุดิกรรรมที่ผู้ถูกร้องได้กล่าวข้างต้นนี้ เป็นการแสดงเจตนาว่าผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจจะเลยเพิกเฉย ที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในกรณีที่ทำให้ผู้ถูกร้องต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องแต่อย่างใด

ทางพิจารณาผู้ร้องนำสืบว่า นายมะสุเซ็น มะสุยี ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๒๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้อง จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้องรวม ๓ ครั้ง โดยต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งและถือว่าวันเข้ารับตำแหน่งคือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญจึงต้องยื่นภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน เมื่อพ้นตำแหน่งคือภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ และต้องยื่นอีกครั้งหนึ่งเมื่อพ้นตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปีคือ ภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๗ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี แต่อย่างใด ผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูกร้อง ชี้แจงพร้อมกับส่งบัญชี ๗ ต่อผู้ร้อง โดยได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องรวม ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือที่ ปปช. ๓๓๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงตอบกลับมาตามหนังสือลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ สรุปความได้ว่าได้จัดทำบัญชี ๗ และส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้แก่ผู้ร้องตามหลักฐานที่ผู้ถูกร้องได้ถ่ายเอกสารส่งมาให้ด้วยแต่ปรากฏว่าทางผู้ร้องไม่เคยได้รับบัญชี ๗ ของผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือที่ ปปช. ๑๑๘๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแล้วส่งบัญชี ๗ มาใหม่ ครั้งที่ ๓ ได้มีหนังสือที่ ปปช. ๑๑๕๖ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ และครั้งที่ ๔ ตามหนังสือที่ ปปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๔๐๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยแจ้งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการให้ถูกต้องภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากพ้นกำหนดดังกล่าวจะถือว่าผู้ถูกร้องไม่มีกรณีต้องชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด ก็ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ตอบ และไม่ได้ส่งบัญชี ๗ ผู้ร้องจึงได้วินิจฉัยในการประชุมครั้งที่ ๔๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑

ผู้ถูกร้องนำสืบว่า ผู้ถูกร้องเริ่มเข้าสู่อาชีพการเมืองเมื่อปี ๒๕๒๘ โดยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๓๓ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา

จังหวัดสมัยที่ ๒ และปี ๒๕๓๘ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมัยที่ ๓ รวมอยู่ตำแหน่ง ๓ สมัย และเมื่อปลายปี ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องลาออกจากสมาชิกสภาจังหวัดเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต ๑ จังหวัดนครราชสีมา ในนามพรรคความหวังใหม่ แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ต่อมาวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สมัย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เนื่องจาก พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รวมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเพียง ๗ เดือน และขณะดำรงตำแหน่งผู้ถูกร้องมาที่ทำเนียบรัฐบาลเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือวันรายงานตัวต่อเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นายบุญชูชง วิสมหมาย) และเซ็นชื่อในเอกสารประวัติและมอบฉันทะการเบิกเงินให้โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขาราชสีมา เพราะสะดวกในการเบิกจ่ายเนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่จังหวัดนครราชสีมา ขณะเดียวกันเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ผู้ถูกร้องเกิดมรสุมในด้านการเงิน ธนาคารนครหลวงไทย สาขาราชสีมาได้ฟ้องผู้ถูกร้อง เรียกให้ชำระเงิน สองล้านสามแสนบาท ในช่วงที่เกิดมรสุมนี้ผู้ถูกร้องต้องหลบหนีเจ้าหน้าที่ไปอยู่ต่างประเทศ (มาเลเซีย) ในเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น ผู้ถูกร้องส่งบัญชี ๑ ให้ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ หลังจากนั้นผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๑ ให้ชี้แจงในกรณีไม่ส่งบัญชี ๑ และวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องส่งหนังสือถึงผู้ร้อง แจ้งว่าได้ส่งบัญชี ๑ ไปแล้ว แต่วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๑ ผู้ร้องแจ้งว่ายังไม่ได้รับบัญชี ๑ ขอให้ส่งสำเนาบัญชี ๑ ไปใหม่ และวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ ผู้ร้องแจ้งเตือนให้ส่งอีก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เดือนมาอีกเป็นครั้งที่สอง ขณะที่ผู้ร้องส่งหนังสือเตือนครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองนั้น ผู้ถูกร้องอยู่ชายแดนประเทศมาเลเซีย จนวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องส่งหนังสือชี้แจงต่อผู้ร้อง และวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องโทรศัพท์ถามเจ้าหน้าที่ของผู้ร้อง เจ้าหน้าที่บอกว่าเรื่องทั้งหมดของผู้ถูกร้องนั้นได้ส่งให้กับศาลรัฐธรรมนูญแล้ว หนังสือทั้ง ๓ ฉบับที่ผู้ถูกร้องส่งให้ผู้ร้องนั้น ผู้ถูกร้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑

พิเคราะห์แล้วประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องจึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ต่อผู้ร้อง รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่งคือภายในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
ครั้งที่ ๒ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งคือภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐
ครั้งที่ ๓ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งแล้วเป็นเวลา ๑ ปี คือภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑

ผู้ร้องไม่ได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากผู้ถูกร้องภายในกำหนด จึงมีหนังสือเตือนผู้ถูกร้อง และให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๔ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ หนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องตอบตามหนังสือลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่าได้จัดส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาก่อนแล้วตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

ครั้งที่ ๒ หนังสือลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ โดยผู้ร้องแจ้งผู้ถูกร้องว่ายังไม่ได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องตามที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าส่งแล้ว จึงขอให้ผู้ถูกร้องส่งบัญชี ๗ ให้ใหม่

ครั้งที่ ๓ หนังสือลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒

ครั้งที่ ๔ หนังสือลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ผู้ถูกร้องนำสืบว่าผู้ถูกร้องส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ผู้ร้องเพียงครั้งเดียวคือเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเกินกำหนดเวลาที่ผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชี ๗ ครั้งแรก ขณะเข้ารับตำแหน่ง จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๗ คดีฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่จะต้องยื่นต่อผู้ร้องรวม ๓ ครั้งจริง ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีเพียงว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่ ผู้ถูกร้องนำสืบว่าผู้ถูกร้องอยู่จังหวัดนครราชสีมา เข้ามาที่ทำเนียบรัฐบาลเพียงครั้งเดียว คือวันที่มารายงานตัวรับตำแหน่งต่อเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และมอบฉันทะการเบิกเงินเดือนโดยให้โอนเข้าบัญชีของผู้ถูกร้องที่ธนาคารกรุงเทพ สาขาจังหวัดนครราชสีมา เพราะผู้ถูกร้องไม่สะดวกที่จะมารับเอง ประกอบกับในช่วงนั้นเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ผู้ถูกร้องหนีเจ้าหน้าที่ไปอยู่ที่ชายแดนประเทศมาเลเซีย ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จึงได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเกินกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งแล้ว และข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้รับบัญชีดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีหนังสือเตือนผู้ถูกร้องครั้งที่ ๑ ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แจ้งว่าได้จัดส่งบัญชี ๗ ให้ผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องมีหนังสือเตือนครั้งที่ ๒ ว่า ตรวจสอบแล้วไม่พบบัญชี ๗ ของผู้ถูกร้อง ให้ผู้ถูกร้องทำบัญชี ๗ ส่งไปใหม่ ผู้ถูกร้อง

จึงทำหนังสือตอบกลับไปว่า ผู้ถูกร้องไม่มีแบบฟอร์มบัญชี ฯ ที่จะต้องยื่น จึงขอให้ผู้ร้องส่งแบบฟอร์มบัญชี ฯ มาให้ผู้ถูกร้องใหม่ แต่ในที่สุดผู้ร้องก็มีได้ส่งแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องอ้างว่าการส่งหนังสือทั้ง ๓ ครั้งของผู้ถูกร้องนี้ ผู้ถูกร้องส่งทางไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน โดยมีนายไปรษณีย์ระดับ ๖ ประจำสำนักงานไปรษณีย์จังหวัดนครราชสีมารับรองว่า ผู้ถูกร้องส่งหนังสือโดยทางไปรษณีย์ภัณฑ์ของไปรษณีย์จังหวัดนครราชสีมาจริง และส่งหนังสือดังกล่าวไปยังผู้ร้องทั้ง ๓ ฉบับจริง ผู้ร้องรับว่าได้รับหนังสือของผู้ถูกร้องเพียง ๒ ฉบับ คือฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๓ ส่วนฉบับที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นฉบับที่ผู้ถูกร้องส่งบัญชี ฯ มาให้ผู้ร้องนั้น ผู้ร้องไม่ได้รับ และฉบับที่ ๒ นั้น ผู้ถูกร้องตอบจดหมายฉบับที่ ๑ ของผู้ร้องที่ขอให้ผู้ถูกร้องส่งบัญชี ฯ ให้ผู้ร้อง โดยผู้ถูกร้องตอบว่าได้ส่งบัญชี ฯ มาแล้ว ผู้ร้องจึงแจ้งกลับไปว่าไม่ได้รับหนังสือที่ส่งบัญชี ฯ ไป ขอให้ส่งบัญชี ฯ ไปใหม่ ส่วนฉบับที่ ๓ ซึ่งผู้ถูกร้องขอให้ส่งแบบฟอร์มบัญชี ฯ ไปให้ใหม่นั้น ผู้ร้องได้รับเมื่อผู้ร้องได้มีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว สำหรับหนังสือฉบับที่ ๑ ของผู้ถูกร้องซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นบัญชี ฯ นั้น ผู้ร้องรับว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีไปรษณีย์ภัณฑ์เข้าสู่สำนักงานของผู้ร้องเป็นจำนวนมาก ดังนั้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องอาจปะปนอยู่กับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นยากแก่การค้นหาจึงได้มีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องส่งสำเนาบัญชี ฯ มาใหม่ คดีจึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องส่งเอกสารให้ผู้ร้องรวม ๓ ครั้งจริง และเอกสารครั้งแรกที่ผู้ถูกร้องส่งให้แก่ผู้ร้องคือบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ดังนั้น แม้จะฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งสามครั้ง แต่พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ส่งหนังสือทางไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนไปถึงผู้ร้องถึง ๓ ครั้ง แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะยื่นบัญชี ฯ แม้จะไม่ค่อยเข้าใจวิธีการก็ตาม ผู้ถูกร้องก็พยายามปฏิบัติตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเมื่อผู้ร้องแจ้งว่ายังไม่ปฏิบัติตาม ผู้ถูกร้องก็พยายามจะปฏิบัติให้ถูก เมื่อผู้ร้องขอให้ส่งบัญชี ฯ ไปให้ผู้ร้องใหม่ ผู้ถูกร้องไม่มีแบบฟอร์มในการลงรายละเอียดจึงขอแบบฟอร์มจากผู้ร้องใหม่เพื่อจะจัดการกรอกรายละเอียดลงบัญชี ฯ เพื่อส่งให้แก่ผู้ร้องใหม่ แต่ผู้ร้องมิได้ส่งแบบฟอร์มไปให้ผู้ถูกร้อง จึงมิได้จัดส่งบัญชี ฯ แสดงว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า นายมะสุเซ็น มะสุยี ผู้ถูกร้อง ไม่จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ